

A^o
TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG!
ENGÉDELMÉVEL.

Nro 43.

Költ Bétsben, Sz. András Havának (Nóvembernek)
 - 27-dik napján. 1798-dik Elztendőbenn.

*A' Belgiomi támadásról; 's a' Hollandiai,
 és Helvétziai mozgásokról.*

Brüsszszelből és Lüttichből is írták Növ.
 10-dikénn, hogy a' Belgiomi földönn ki-
 ütött zenebona, még mind egyre tart, sőt
 úgy látszik, hogy naponként nevededik.
 Mindennap esnek tsatázások, mellyekben
 szinte hitelt meg-haladó mérgelődéssel foly
 a' viaskodás, igen nagy romlására mind
 a' két Félnek.

Y y

A' Párizsi Direktóriális Újság ugyan, végét hirdette Növ. 12-dikénn a' Belgiomi hadnak; de akkor még nem tudhatta a' 9 dik és 10-dik napi verekedéseket, melyek az előbbenieknél sokkal véresebbek voltak. Nevezetessenn Növ. 10-dikénn, mintegy 9 száz embert vesztettek a' Republikánusok, a' Nethe és Dyle folyó-vizei között: és végtére nem is itélték tanátsosnak újra meg támadni az Insurgenseket, kik a' viadal után újra rendezték vala magokat.

Hágából Növ. 3-dikánn: — „Itt és minden más Hollandiai Városokban megkettőztetődött a' 'Strázsák' száma: mivel naponként nagyobb mértékben nyilatkoztatja magát a' béketelenkedés: melynek nevelő okai közzé tartozik az a' hír: hogy Frantzia Ország, egészsz Fliszszinga' által engedtetését kívánja, és hogy, az utolsó békesség-kötésben meg határozott summának még hátra lévő része mindjárt fizetődjék le, és minden Katonának való legény öltöztetődjék mindjárt fegyverbe 's a' t. Ezen hírhez járúlnak a' Belgiomi Tudósítások, mellyek szerént mind inkább inkább terjed ott a' pártütés. Valójában szakadatlanúl is takarodik oda a' sok Katonaság, és nem jönnek onnét egy időtől fogva semmi posták.

Hogy Helvétziábann is közel jár a Kontrarevolútzio, a' ki-ütéshez: meg-es-mérte ezt maga az odavaló Direktórium, a' Törvényhozó-Tanáts-hoz Növ. 3-dikánn intézett Írásábann, úgymint a' melyben engedelmet kért 's nyert is hat hónapra, hogy az alatt különössenn vígyáztathasson a' mind szóval mind írással lázzasztókra, és azokat mindjárt meg is árestáltathassa.

Nagy Britanniai Tudósítások.

A' Spanyoloknak Napkeleti-Indiábann fekvő Manillai gazdag birtokaikat, kitsinybenn múlt, hogy nagy romlás nem érte, Sibille nevű Ánglus Fregát' Kapitányának szintén vakmerő fortélyja által, ki is minnekutánna a' Jó Reménység' Fokától tíz Ángl. Kalmárhajókat kísért vólna el Chínába: frantzia zászlókat rakvänn fel, hément a' Manillai Kikötőhelybe. A' Kikötőhely' Kommendánsa több Tifztekkel egygyütt mindjárt látogatására ment: kiket mind foglyaivá tett. Az utánn tíz ágyútsónakokat, részszerént el süllyesztett; részszerént el fogott. Már a' Várost és a' Fegyveresházat akarta fel-gyújtani, midön 3 Spanyol línei hajók, 2 Fregátok, és 60 Saluppok indúltak ellene, mely nagy erő elől azonbann szerentséssenn el illantott.

Az Udvari Újságnak Növ. 6 dik napján költ Darabja is egészsz bizonyosságú-

Y y

nak hirdette már ki azt a Tudósítást, hogy a' Sirius nevű Anglus Fregát, Waakzaamheid és Furie nevű két Hollandus Fregátokat fogott el. Admirális Duncán a' Yarmouthi Kikötőhely elől küldötte meg az Admirálisnak Növ. 5-dikén azon Jelentést, mellyet ő hozzá a' Sirius Fregát' Kapitánya, Sir Richárd King, Novemb. 1-ső napján a' Grimsby-i Kikötőhely elől útasított, az említett 2 Fregátok eránt, mely Jelentésnek ez az értelme: „A' parantsolat szerént, mellyet én Vice Admirális Sir Richárd Onslowtól vettem, Oct. 23-dikán indultam el a' mi Hajósseregünktől Texel felé, hogy ki tanulhatnám, mitsodás ereje legyen ott az ellenségnek? Más nap reggel 8 órakor, Texeltől 10 Tengeri mértföldi meszfzeségre két Hollandiai Fregátokra bukkántam, mellyek akkor mintegy két mértföldnyi közre vóltak távol egymástól. Leg-első gondom is mindjárt a' vólt, hogy én ezen 2 Fregátokat egymástól egészfzenn el szakaszthassam, mely tzelomat el is értem, mert az egygyik Fregátot, (Waakzaamheidot) külön szorítottam amattól, és 9 órakor hozzá közelebb nyomúltam, mellyet látván ő, azonnal maga meg-adásának jeléül le-eresztgette vitorláit, 's egy ágyút lött ki. Mihelyest a' foglyok el helyhez-tetődtek, ismét szélnek eresztettem vitorláimat, 's a' másik Fregát után siet-

tem. Ámbár én már azt csak alig láthattam: még is oly szerentsés voltam, hogy délutáni 5 óra előtt el értem, 's ütközetbe hoztam, mely is egy puska lövetnyi mezfzeségre fél óráig tartott. Eleget tüzelt ő, azon idő alatt, mind ágyúkból, mind puskákból; de nem jól erányozva. Végre csak ugyan meg adta magát. Ez a' Fregát a' Furie, mely is a' Waakzaamheid' Kapitányától függött. A' szárazsa való Katonaság' Vezére, és sok Tisztjei ezen voltak. A' mi hajónkon, melybenn kevés kár esett, csak egy ember sebessedett meg. A' Furián 8 ember maradt halva, és tizen négyen estek sebbe. Az árbotzfák is igen meg-rongálódtak. Octób. 22-dik éjtszakáján indultak vala el Texeltől ezen két Hollandus hajók, de már Július 21-dikétől fogva lesték a' ki indulhatásra való jó alkalmatosságot.

A' Waakzaamheidonn, melynek Kapitánya Neirrop, 26 ágyú van, és 100 Hollandiai Hajóslegény, és 122 főből álló Fr. földi Katonaság, és 2000 egészsz fegyverikészületek, más hadi-készületekkel egyetembenn. A' Furiánn, melynek Kapitánya Pletz, van 36 ágyú, 153 Hollandiai Hajóslegény, 165 főből álló Fr. Katonaság; ezen kívül 4000 egészsz fegyverikészületek, több más hadi-készületekkel egyetembenn.

A' Furie már Hullnál; és a' Waakzaamheid Yarmouthnál vagon. Mind ketten

Irlandia' partjaira szándékoztak vólt, oly czéllal, hogy oda ki-rakhassák a' szárazra való Fr. Katonaságot és a' hadi-készületeket.

A' Killálai Tenger-öblénél, Irlandiánál ismét egynehány ellenséges hadi-hajók mutatták magokat Oct. 27 dikénn, melyeknek számát, némellyek 7 Fregátra, mások pedig tsak 4 Fregátra, és Brigantinra teszik. A' Dublinból Növ. 3-dikánn költ Tudósítások szerént, semmi hír se' hallott többé róllok. Meg lehet tehát, hogy vizsza tértek Fr. Országba.

Egyébaránt azt írják, hogy már most Irlandiában egész tsendesség van, és a' Pártos Holt is, kinek Bandája nagyon meg-fogyott, alkuba erefzkedett.

Az Irlandiai Pártosoknak Holt után való Vezérjek Hacket, meg-ölettétett egy erdőbenn, Gorey Városa mellett, melyet körül vett a' Polgár-katonaság.

Az Admirális Gardner Hajósseregét, melynek Breszthez kell vala menni, Torbayhoz kényszerítették vizsza térni a' szélveszek: hasonlóképpenn a' Tigris nevű hadi-hajót is, melyenn Sir Sidney Smith a' Földközi-tenger felé indúlt vólt.

Az Abukirnál történt tengeri ütközetbenn el estteknek Özvegyeik 's árváik' számára 17,311 font sterlingből álló summa vala már önként való pátriótai áldozatúl ajánlva Növ. 6-dik napjáig.

Anglia' Kikötőhelyeiből a' Toskánai Kikötőhelyekbe szándékozott hajókat, le tartóztatatta vólt a' Király egy Rende- lése által, a' mely költ 1796. dik esztendő- benn Júl. 27. dikénn: de most ezenn Ren- delést visszfa-vette.

Az Angliai Újságok előadása szerént, 250 hadi-hajókat vesztettek a' Fr. ák eb- benn a' hadbann, mellyek közzül 19 et nyertek el az Anglusok. A' Hollandusok vesztettek 49-et; és a' Spanyolok 23 at. Ezekből 18-at; amazokból pedig 47-et vettek el az Anglusok.

A' Nelson' győzedelmétől fogva szem- látomást nevededő betsét a' Papirospén- zek és Obligátzióknak hathatóssann előse- gítik azon temérdek pénz summák is, mel- lyek a' Napkeleti és Napnyúgoti Indiabéli portékákért, 's magokért az Angliai Fábri- kák' készítményeiért is takarodnak bé An- gliába.

Batáviai Tudósítások.

A' Kereskedés állapotja, mire jutott ezen Respublikábann: következendőkép- penn adja elő egy Ámsterdami Levél, mely költ Oct. 12. dikénn:

„Valamely tudósítást kíván tőlem Ke- gyelmed, az idevaló, kereskedésről. Tsak nem egészfzenn ki menthetném magamat ezen felelettel: hogy egy olyan dologról,

a' mi nints, nem lehet semmit mondani: mert valóbann a' néhai virágzó állapotjához hasonlítottatván, a' mi kereskedésünknek mostani folyamata: éppen semmi sem. Mit tesz az, ha szinte egy nap 20 vagy 25 hajók érkeznek is bé Kikötőhelyünkbe. Ha még is rendes kereskedő hajók vólnának ezek is: de tsak olyan tsónak formák, melyek, nem lehetnek méjjebben négy lábnyinál a' vízbenn, következésképpenn nem is igen sok terhet rakhatnak fel. A' nehezebb hajókat, mellyeknek kijjebb kell a' partoktól járni: Texel, vagy Vlie előtt le tartóztatják, 's masfelé igazítják az Ánglusok: ha tsak nem egyenessenn Londonból indúltak az efféle terhes hajók. A' mi portékák érkeznek is, tsak a' marad itt azokból, a' mire magunknak egyáltalábann szükségünk vagyon: a' nagyobb rész Brabántziába szállítódik által. (Ebből mellesleg észre lehet venni, mely kevés hasznót vett eddig Brabántzia, a' Skáldisonn fel-állított szabad hajókázhatásból.)

„Goudánál (Déli Hollandiábann, a' hol Gouve nevű folyó-víz, mely, egy tsatornája a' Rajnának, az Yssel vizével egygyesül) meg-lehető számú hajók rakodnak: de ez tsak egy ága a' kereskedésnek, 's ott is tízferte is jobban mehetne, mint megy, a' dolog. Azonbann hány más ágai puszultak el a' kereskedésnek. A' Grön-

landia' meljéki tengerre, czethal fogni járó Hajóssaink, nem tértek onnét visszra. Heringet se' látunk mi itt. A' portékatartó épületek között igen sok van árendába ki-adni való 's a' t. Ezenn előadásnak elolvasása után nem tarthatja többé Kegyelmed költeménynek az idevaló Magistrátusnak azonn állítását, hogy a' Lakosoknak egy harmad részét kell segíteni a' Szegények közönséges Kafzfájából.— Minekutána Párisbann az Ötszázak' Tanáttsa előtt Riou, eleven színekkel le-festette a' Rablőhajók által el követett törvénytelensegket: Hollandiábann is jött ki egy írás, mely, az e' részben történt gyalázatos visszraéléseket, és szörnyű igazságtalanságokat, az egész Világnak, 's különösen a' Fr. Kormányzéknek elébe terjeszti: fundamentomossann értésére advánn, hogy a' most szokásba vett tengeri rablás' módja, nem tsak a' Frantziáknak, 's az ő Szövetségestársaiknak kereskedését egészszenn el rontja: hanem a' kereskedésből származó [minden hasznot is az Anglusok' kezébe játzsa, és ha a' Frantziák' szándékjok el sülne is Napkeleti India eránt: még az onnét következhető haszonra se' lehetne számot tartani: mivel a' Kereskedőkben valamint szintén a' Katonákban, a' Pátriótákban 's a' Széptudományok Követőiben egyfzer meg-folytott tüzet, tsak va-

lamely titkos erő, vagy a' hosszszas idő élelzftheti fel újra. Imhol egynehány Tzik-kelyei azon Írásnak: Nem egyszer történt meg, hogy a' Törvénytzekek olyan hajókat, és portékákat is, mellyeket magok is kénytelenítették egészsz meghatározással meg-esmérni neutrálisoknak: még is más részről ellenségtől nyert prédának ítélték lenni: mivel a' sok bizonyságok között, mellyeket elő mutathatott a' hajó, talán egyetlen egy vidimálás, egy alólírás, vagy petsét, 's más efféle apróság hibáztott. Egy hajónak, mely 40 esztendők' le-folyta alatt mindég neutrális vólt, most meg kella bizonyítani azonn egészsz idő-ido-fzakaszról a' maga neutralitassát. Egy hajónak prédául lehető el foglalására rendszerént meg-kívántatik, hogy az, az ellenség' tulajdona lett légyen; és ugyan azon helyes fundamentomból lehet a' rajta találta ó terhet is el foglalni: és még is, egy kalap; egy pántlika; egy pokrótz; egy szőnyeg; egy kis hordó ser; egy pár tzipő, 's holmi más efféle, mellyet valamely Hajóslegény maga tulajdon szükségére tartott a' hajóbann, már elegendendő ok vólt arra: hogy milliókat érő hajó, vagy portékák, ellenségtől nyertt-préda gyanánt foglaltassanak el 's a' t.

Elegyes Tudósítások.

A' Szárdiniai Király' birtokában fele-

vő *Alexándria Városából* Oct. 24-dikénn :
 „A' Genuai Városából érkezett újabb Újságok szerént, egy Anglus kis Hajóssereg jár alá 's fél a' tengeren azon Város szomszon:szédjábann, 's el fogdos minden Francia és Genuai (Ligúriai) Respublikához tartozó hajókat, valamellyeket tsak el foghat. Már öt kis hadi-hajókat is kapott el, egy Fregátot pedig üzőbe vett. A' más idegen Nemzetektől oda menni akaró hajókat pedig, bé nem ereszti a' kikötő part-hoz. Ez elég szomorú dolog.“

A' Napkeleti-Índiába kereskedő Társaság' Aleppói Ágensse írta Sept. 17-dikén Londonba, hogy Bonaparte, két nagy tekintetű Zsidók és egy Koptita Keresztyén' segítségével foglalatoskodott Egyiptomnak Fr. lábra való állításábann. Azon időbenn el vólt vágva az Arabsek által, Alexándria és Rosette között az egygyesülhetés' útja.

Amá' nevezetes Angl. Hajós Kapitányt, Sir Sidney Smith-et, minekutánna tsere által, nagy ígéretekre is semmi módonn vizsgálja nem nyerhette a' Londoni Udvar: vizsgálja-nyerte végre szökés által, mely, ezen esztendő' Áprilissének 25-dikénn történt a' Pári'si Templom nevezetű Fogház-ból. Nyóltz napokat múlatott vala már Londonbann Smith Úr, midön az el szökését meg-tudta Párisbann a' Direktórium.

Törvényszék' eleibe idéztetvén ott a' Templombéli Tömlöztartó Boniface Antal: öt fertály órányi tanátskozássok után a' Biráknak, köz-meg-egygyezéssel, két esztendei rabságra ítéldött. Ezen szententziát keménynek találván a' főbb Törvényszék, visszadta azt az említett Biráknak, de Ezek másodszor is meg-maradtak a' mellett; jóllehet már akkor még hosszabban, t. i. két óráig tanakodtak erántta. A' főbb Törvényszék mindazáltal meg nem hagyta a' szententziát; hanem fél esztendőre határozta a' Boniface' rabságát, abból az okból: mivel éppen nem lehet ötet vadolni, Kapitány Smith meg-szöktetésében való egygyezéssel, hanem tsupán a' hamar hívéssel. Két esméretlen Személyek, egygyik Generálisadjutánsi; a' másik Kapitányi Formaruhában vittek Bonifacéhoz oly értelmű költött parantsolatját a' Tengeri dolgokra ügyelő Miniszternek, hogy Kapitány Smithet is a' több Ánglus hadi-foglyokhoz kell vinni Fontaineblaubá. Boniface előtt, annál hitelesebbnek látszott ezen Rendelés, mivel Kap. Smith könyvezett annak meg-értésére, tartván attól a' mint panaszlotta, hogy ötet halálra viteti a' Direktórium. Boniface azonnal hírül adta Kap. Smith el szállíttatását, a' tömlöztökre ügyelő Tifztségnek, mely is helybe hagyta azt; azután bé is írta azt

szokás szerént Boniface a' maga jegyzőkönyvébe, későbbenn pedig tudósította eránta, mind a' Tengeri; mind a' köz-bátorságra; mind a' Respublika; Belső dolgaira ügyelő Minisztterekét.

A' Breszti Hajósseregbeli Immortalité nevű Fregátonn agyon lövetett Fr. Generális Monge vólt a' fel-találója azon Hídasoknak, mellyekenn szándékoztak a' Fr. ák, az Ánglusok ellen.

A' Strafsburgi Újságok közzül egy Rajnai Krónika nevezetű, meg-tiltatott: mivel írása áltál sok Ifjakat viszfza-tartóztatott a' katonáskodástól, melyre ki vóltak azok írva, 's már rendelve is.

A' Helvétziai Direktórium is meg-tiltotta a' Helvétziai Krónikát, mellyet igen szabadon és kemény hangonn írt, ama' nagy nevű Haller Unokája.

A' Török Császártól ajándékúl kapott Kalapra való ékessége Nelsonnak, 18 ezer font sterlingre betsültetik; a' bundája pedig hét ezerre.

Az Orosz Császár is küldött ajándékot Nelsonnak, t. i. egy igen szép ki-fcjezésű írás mellett, a' maga képét, briliántok köz-zé foglalva.

Prússzia: A' házasságonn kívül született Gyermekeknek, a' rendes házasságbeli származású Gyermek' jussaikkal való meg-ajándékoztatása eránt nem akarja

a' Király, hogy tsak kérje is ezentúl, valamely Katona Tiszt, és valamely Nemes Civilista Ő Felségét. A' házasságon kívül születendő Gyermekek, az Annyokról fognak neveztetni, de ha nemes is az Anya: azért nem lesz nemes az ilyen Magzat. — Az Al- és kivált Iffjú- Tisztnek tsak úgy engedődik meg ezentúl a' házasság, ha a' Feleségül ki-nézett Személyről megbizonyíthatja: hogy az egy jó származású, nevelésű, és erköltsű Személy: és hogy a' zsóldjann kívül, vagy maga vagy Felesége' részéről, leg alább is van hatszáz tallér jövedelme.

Egy Pári'si Újságban, melynek Szerzője, különös jó esmeretségben van a' Külső [dolgo]kra ügyelő Miniszterrel, az áll: hogy a' leg újjabb Tudósítások szerint Bonaparte, szerentsétlenül verekedett meg Egyiptomban az Arabsokkal 's Mamelukokkal: mely híradást gyengít ugyan néminémüképpenn; de más részről még inkább meg-erössít, a' mi utánna van vetve: hogy t. j. a' Frantzia Nemzet méltán várhatja azonban Bonapartétól, hogy Ez, a' maga nagy eszéhez 's bátor szívéhez képest, nem sokára jó fordítást fog tenni ismét a' dologon.

A' drágaság nevededéséhez képest, minden öt napra két garassal nevelte a' Pruszsz. Király, a' Katonák' zsóldját, és

az e' végre meg-kívántató summát, az Országnak privilégizált Lakosítól kívánnya.

Magyar Ország.

Nyitra Vármemegyében, Tisztifzék újjító-gyűlés tartatván közelébb: Vice-Iszpannyá választódott T. Fábriusz Úr.

Béts.

Ö Ts. K. Felségének személy szerént való előlülése alatt, minden Hétfönn, és ha szükséges lesz többször is egy héten, tanátskozni fog a' Belső dolgokra ügyelő Státusz-Miniszteriom oly tárgyakról, melyeket az Udvari Dikasztériomok' Elölülői Ö Felségének Növ. 10-dikénn hozzájok borsátott Utasítása szerént, kívánnak fel-vétetni az említett tanátskozásokbann, meg jelevénn az afféle tárgyakat; és mikor azok fel-vétetődnek: tartoznak magok is, a' Kórmányozó Státusz Ministernek Gróf Kollowrátnak hívására, a' konferentziák-bann meg-jelenni, és ha szükségesnek itálik, az alattok lévő Udvari Tanátsosok közzül is el vinni egygyet magokkal.

Nápoly Városából, az az örvendéses hír érkezett ide, hogy Clementina Fő Hertzeg Alszszony, a' Korona-örökössének Hivesse, szerentsésenn le-betegedett, 's egy Hertzeg Kisalszszonyt hozott a' világra.

Az [itt őrizeten vólt Vasas Regiment minden órán az Ármádiához fog el indulni.

A' Rajna felé masírozó Orosz Sereg-
osztálybéli minden Kozáknak két két lova
van.

Magyar Országban készült Versek:
In Buonaparte, Gallorum Ducem, navali
praelio ab Anglis victum.

Victor eras terra, sed in aequore victus
ab Anglis,

Gallica fraus quantum, distet ab arte
doces.

In Nelsonem Gallicae Classis victorem:
Actiacae par pugna, tibi, memorabile
nomen,

In sera, Nelson, posteritate, dabit.

Illa Orbem Augusto subjecerat, ista Bri-
tannis

Oecani asseruit totius Imperium.

*
Híradás.
*

A' Magyar Katonáság' számára megkíván-
tató] ruhák szolgáltatását ki-nyerte ő Felségé-
től Stefanóvits János! nevű Magyar Orzá-
gi Szabó - Mester, ki is| ezenn okból meg-
telepedvénn Bétsnek Landstrasse nevezetű Kül-
sövárosábann a' 124 dik szám alatt jelen eti,
hogy ha harminzig való Szabólegények jönnek
is felhózzá Magyar Orzágról: örömet fel fo-
gadja oly ajánlással, hogy minden Legény leg
alább is érdemelhet magának napjábann egy
forintot.